

Sal. 10.12.08

ef

FUNDACJA GENERAL ELŻBIETY ZAWACKIEJ
Archiwum i Muzeum Pamięci Armii Krajowej
oraz Wojskowej Służby Polek
87-100 Toruń, ul. Podmurna 93 tel. 0047 56 65 22 186
e-mail: fapak@wp.pl; www.zawacka.pl

poza Pom.
Rypin Okr. Kraków
Org. Orla Biał. ZWZ-AK

++ Kabaciński Władysław
ps. "Poraj", "Kalina", "Kordian"

M-1456/2344 Pom.

SPIS ZAWARTOŚCI
TECZKI

Liabacim'ski Młodystaw

T: 14-1456 / 2344 Pom.

poze Pom. Bypin Okr. Szrakow

Org. Orła Białego ZWZ-AK
"Wic"

I./1. Relacja —

I./2. Dokumenty (sensu stricto) dotyczące relatora —

I./3. Inne materiały dokumentacyjne dotyczące relatora —

II. Materiały uzupełniające relację k. 4 s. 1-4

III./1. Materiały dotyczące rodziny relatora —

III./2. Materiały dotyczące ogólnie okresu sprzed 1939 r. —

III./3. Materiały dotyczące ogólnie okresu okupacji (1939-1945) —

III./4. Materiały dotyczące ogólnie okresu po 1945 —

III./5. Inne ... —

IV. Korespondencja

.....

.....

.....

V. Nazwiskowe karty informacyjne k. —

VI. Fotografie brak

1. Materiał uzupełniający relikw: Grabimski
Władysław

1. Krajewski H., biogram Grabimskiego, [w:]
Stow. biograficzny zemi dobrzyńskiej, Lipno
1992, s. 136, kserokop.

k. 1 s. 1

2. W. Drenko, Grabimski Władysław,
Zeszyty Historyczne W i W-w, nr 8/1996
s. 189, kserokop.

k. 3 s. 2-4

K

✓ **KABACIŃSKI WŁADYSŁAW**, pseudonimy „Niepodległy”, „Włókowski”, „Kalina” (ur. 14 VI 1893 r. w Zasadach w pow. rypińskim — zm. 26 V 1946 r. w Krakowie), nauczyciel, działacz społeczno-polityczny.

Urodził się w rodzinie chłopskiej jako syn Ludwika i Marty z Milaszewskich. W 1913 r. ukończył Seminarium Nauczycielskie w Wymyślinie k. Lipna i podjął pracę w szkole wiejskiej we Włókach w pow. sierpeckim, a potem w Sierpcu. W okresie pierwszej wojny światowej, w latach 1915—1918 był członkiem Polskiej Organizacji Wojskowej oraz komendantem miejscowym i obwodu sierpeckiego. Używał wtedy pseudonimów „Niepodległy” i „Włókowski”. Dwukrotnie był w tym czasie więziony przez Niemców, w 1917 r. w Sierpcu i w 1918 w Modlinie.

Następnie w stopniu porucznika był w armii polskiej, gdzie odbył kampanię 1919—1920 r. Od 1923 r. uczył w Szkole Ćwiczeń przy Seminarium Nauczycielskim w Wymyślinie. Od 1929 r. był inspektorem szkolnym w pow. garwolińskim, a od 1931 r. wykładowcą w Seminarium Nauczycielskim w Krakowie. W latach 1934—1939 był naczelnikiem wydziału szkół powszechnych w Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego. Początkowo związany był z Polskim Stronnictwem Ludowym „Wyzwolenie”, a później był członkiem Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. W okresie okupacji hitlerowskiej kierował szkołą w Wielkiej Wsi w pow. miechowskim, a od 1941 r. w Krakowie. Brał czynny udział w akcji tajnego nauczania. Należał do Związku Walki Zbrojnej, a potem Armii Krajowej, kierując działem propagandy w okręgu krakowskim. W tym czasie używał pseudonimu „Kalina”. Po wojnie należał do tajnej organizacji Wolność i Niepodległość.

Bieńkowski, Zarys, s. 44, 66; PSB, t. 11: 1964—1965, s. 360; Cz. Wycech, Z dziejów tajnej oświaty w latach 1939—1944, Warszawa 1964.

*Krajewski H. Staw. biograficzny
dziemi Dobrymi słwej, Lipno 1992*

s. 189 2

**MATERIAŁY DO „SŁOWNIKA
BIOGRAFICZNEGO UCZESTNIKÓW
WALK Z KOMUNIZMEM” (Biogramy)**

KABACIŃSKI Władysław

(1893–1946), pseud.: „Włókowski”, „Niepodległy”, „Poraj”, „Kalina”, „Kordian”, nauczyciel, członek Polskiej Organizacji Wojskowej i Organizacji Orła Białego, żołnierz ZWZ–AK, działacz WiN.

Urodził się 14 VI 1893 r. we wsi Zasady w pow. rypińskim (Ziemia Dobrzyńska). Jego rodzice – Ludwik i Marta z domu Kalinowska posiadali gospodarstwo rolne i by zapewnić synowi lepsze możliwości życiowego startu, posłali go do Seminarium Nauczycielskiego w Wymyślinie koło Skępego. W tamtych czasach zawód nauczyciela lub kariera duchownego stwarzały wiejskiej młodzieży większe szanse na awans społeczny. Poza tym zakłady kształcenia nauczycieli były wówczas często kuźnią charakterów i postaw patriotycznych. Także szkoła w Wymyślinie ukształtowała wielu swych absolwentów – a była to głównie młodzież pochodzenia chłopskiego – na wzorowych obywateli i bojowników o niepodległość. Władysław Kabaciński ukończył Seminarium Nauczycielskie po trzech latach edukacji, uzupełniając swą wiedzę z języka polskiego, historii i geografii w ramach tajnego nauczania.

W 1913 r. podjął pracę pedagogiczną w małej wiejskiej szkółce na Włókach koło Sierpca, a później w samym Sierpcu. Angażował się w działalność społeczną i prace na rzecz niepodległości. W 1915 r. wstąpił do Polskiej Organizacji Wojskowej (POW), w której przez pewien czas prawdopodobnie pełnił obowiązki komendanta na powiat sierpecki. Używał wówczas pseud.: „Włókowski” i „Niepodległy”. Wydaje się pewne, że utrzymywał bliskie kontakty z innymi aktywistami miejscowej POW – Emilem Podleskim, Henrykiem Tułodzieckim i Janem Sobieskim z Gozdowa. Do POW na tym terenie należało wielu strażaków, toteż spotkania organizacyjne mogły się odbywać pod pretekstem ćwiczeń i szkoleń sierpeckiej Straży Ogniowej. Inne punkty zbornie były zorganizowane w przyklasztornej plebanii i domu państwa Kulasińskich w Sierpcu.

Początkowo działalność POW skierowana była przeciwko Rosji, a gdy cały dotychczasowy zabór rosyjski został zajęty przez Niemców, prace POW zwróciły się przeciw nowemu okupantowi. Wywołało to liczne aresztowania niemieckie, których ofiarą padł również „Niepodległy”. Po raz pierwszy został zatrzymany w r. 1917 i umieszczony w sierpeckim więzieniu. Wkrótce po wyjściu na wolność, ponownie aresztowany, został osadzony w twierdzy w Modlinie. W dniach 10–11 listopada 1918 r. rozpoczęło się w całym kraju rozbrajanie żołnierzy niemieckich. W akcji tej uczestniczyła również sierpecka grupa POW. Nie było z nią Kabacińskiego, który zwolniony z więzienia, rozbrajał Niemców w Modlinie i ewakuował ich statkami Wisłą do Płocka.

W grudniu 1918 r. W. Kabaciński został przydzielony na stanowisko komendanta Załogi Wojskowej 32. pp w Rypinie. W latach 1919–1920 uczestniczył w wojnie polsko-bolszewickiej, którą zakończył odznaczony Orderem Virtuti Militari V kl. i Krzyżem Walecznych. W późniejszym okresie otrzymał stopień podporucznika rezerwy ze starszeństwem od 1 VII 1925 r.

„Zeszyty Historyczne Włók” nr 8/1996

W 1923 r. W. Kabaciński rozpoczął pracę w Szkole Ćwiczeń przy Seminarium Nauczycielskim w Wymyślinie, w 1929 r. został zatrudniony w Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Próżanie, skąd przeniósł się do powiatu garwolińskiego na stanowisko inspektora szkolnego. W l. 1934–1939 był naczelnikiem Wydziału Szkół Powszechnych w Kuratorium Okręgu Szkolnego Krakowskiego.

Przez cały okres międzywojenny Kabaciński angażował się w działalność społeczną i polityczną. Początkowo sympatyzował z Polskim Stronnictwem Ludowym „Wyzwolenie”, po zamachu majowym został członkiem Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem. Uczestniczył w pracach „Strzelca” i Związku Nauczycielstwa Polskiego. Jednak wg córki, Marii Kabacińskiej-Francić, najważniejszą „pracą społeczną Ojca w Krakowie było utworzenie na tym terenie Towarzystwa Popierania Budowy Szkół Powszechnych, gdzie pracował jako v-ce prezes. Założył to towarzystwo i objął teren województwa krakowskiego i kieleckiego. (40 tys. członków spośród społeczeństwa i ponad 100 tys. spośród młodzieży szkolej). W wyniku kilkuletniej pracy od 1933 r. wybudował Ojciec kilkaset szkół i zaopatrzył w pomoce naukowe ponad 3 tysiące szkół”.

Po kampanii wrześniowej 1939 r. był jednym z tych działaczy Polski międzywojennej, którzy pierwsi rzucili się w wir pracy konspiracyjnej. Pomagały mu doświadczenia wyniesione z I wojny światowej oraz niewątpliwy autorytet, jaki posiadał w środowisku krakowskim.

Władysław Kabaciński dzięki swym związkom z oświatą przez cały okres okupacji tworzył tajne nauczanie w Krakowie i na Kielecczyźnie. Jako działacz polityczny i żołnierz związał się z prężną na terenie Małopolski Organizacją Orła Białego (OOB). Był członkiem Sztabu Walki Cywilnej OOB, w którym podlegały mu sprawy łączności z organizacjami społecznymi, walki cywilnej oraz referat informacji politycznej. Pod pseud. „Poraj” zainicjował wydawanie organu prasowego OOB „Nakazy Dnia”, które odbijano co tydzień na maszynie powielaczowej wykradzonej przez niego z gmachu Kuratorium Szkolnego.

Po scaleniu Organizacji ze Związkiem Walki Zbrojnej, W. Kabaciński „Kalina”–„Kordian” włączył się w działalność podziemnego wojska, pełniąc funkcję zastępcy kierownika działu propagandy ZWZ–AK w Obszarze Kraków–Śląsk oraz uczestnicząc w pracach konspiracyjnych wydawnictw – „Wiadomości”, „Biuletynu Informacyjnego Małopolski” i in. Był też wykładowcą na kursach szkoleniowych Wojskowej Służby Kobiet w ramach tzw. Pomocy Żołnierzowi.

Za działalność podziemną w czasie okupacji „Kordian” został przedstawiony do odznaczenia Złotym Krzyżem Zasługi z Mieczami.

Po zakończeniu wojny Kabaciński nie mógł uznać narzuconych Polsce rządów komunistycznych. We wrześniu 1945 r. został członkiem Zrzeszenia „Wolność i Niezawisłość” z zadaniem kierowania wydawnictwami podziemnymi w Obszarze Południowym. W tym celu w klasztorze OO. Karmelitów przy ul. Rakowickiej w Krakowie ulokowano drukarnię, na której planowano wydawanie pisma i ulotek. Przygotowania zostały przerwane aresztowaniami w dn. 16–17 XI 1945 r. Wyrok WSR w Krakowie wydany w dn. 8 IV 1946 r. skazywał W. Kabacińskiego na 4 lata więzienia i utratę praw publicznych na okres 2 lat. Ze względu na zły stan zdrowia, po upartych staraniach rodziny, wyrok zawieszono na 5 lat. Wkrótce po zwolnieniu, 26 V 1946 r. W. Kabaciński zmarł i został pochowany na cmentarzu Rakowickim w Krakowie.

Biedroń T., Schemat organizacyjny WiN-u (1945-1947). Obszar Południowy WiN, „Zeszyty Historyczne WiN-u” 1993, nr 4; Bieńkowski Z., Zarys działalności Zakładu Kształcenia Nauczycieli w Wymyślinie 1867–1969, Wymyślin 1970; Brenda W., „Włókowski”–„Kalina”, „Nasz Sierpc” 1994, nr 13(26); Gałecki W., Kabaciński Władysław, PSB, XI (1965); Kabacińska-Franciś M., Życiorys Władysława Kabacińskiego (mszp. w posiadaniu autora); Krajewski M., Kabaciński Władysław, w: Słownik biograficzny ziemi dobrzyńskiej, Lipno 1992; Kulańska I., Lata dwudzieste, lata trzydzieste, „Sierpeckie Rozmaitości” 1992, nr 10; Mazur G., Biuro Informacji i Propagandy SZP-ZWZ-AK 1939–1945, Warszawa 1987; Pluta-Czachowski K., Organizacja Orła Białego, Warszawa 1987.

Waldemar Brenda

*Kobaciniński
Władysław*

